

Jonas Gardell. Torka aldrig tårar utan handskar. 3. Döden.

Norstedts förlag.

Den 17 maj promoverades Jonas Gardell till medicine hedersdoktor vid Linköpings Hälsouniversitet, "för sin mångfasetterade beskrivning av ett mörkt kapitel i svensk medicinsk historia".

Det är denna berättelse som nu nått fram till tredje och avslutande delen i "Torka aldrig tårar utan handskar": "Döden". Med denna del återfinner Jonas Gardell glöden från den första delen av trilogin. Ja, kanske att denna avslutande bok överträffar de två tidigare böckerna. Här tättnar berättelsen och mörknar i en dov och sorgsam stämning när de dör en efter en: Bengt, sedan Rasmus, Lars-Åke och Paul. Medan övriga världen drar sig undan i fördomar och rädsla utkämpad dessa människor sin sista kamp. Man bär varandras kistor vid begravningen för att själv snart följa efter. Kontrasten är så ohyggligt tydlig. Prästen vid begravningen och de dödas föräldrar. Alla söker de på olika sätt förvränga vad som faktiskt varit. De suddar ut relationerna, sexualiteten och sjukdomen genom förvanskningar, omskrivningar och lögner. Snart är det bara Seppo och Benjamin kvar som minns.

Berättelsens tyngdpunkt finner jag i slutet av Pauls liv, hans död och enastående begravning. Där man tidigare firat jul med champagne och hummer, förmås det med nöd och näppe att bjudas på saft och potatismos. När sjukdomen tar död på denna lika gåtfulle som storslagne gestalt framstår tragedin som allra mest tydlig. Men Paul är inte Paul för intet. Även om han egentligen heter Staffan och troligen inte var jude. Vid begravningen ser han till att få sista ordet "Mitt enda liv. Det enda liv jag nånsin velat ha!".

I sin tredje del har Jonas Gardell tonat ned de journalistiska sidospåren och pedagogiska föreläsningarna. Nu litar han mer till sin berättelse och de gestalter som där agerar. Det vinner boken på högst betydligt. Att den vita älgen fortfarande traskar omkring i historian, nu åtföljd av en övertydligt metaforisk renhållningsmaskin får jag stå ut med som läsare. Detta är en berättelse om ett stycke nutidshistoria som måste bli ihågkommen. Just så här.

Jakob Carlander